

19 december, 2000

Åklagarmyndigheten i Stockholm
Box 70296
107 22 STOCKHOLM

Ang. Statens Jordbruksverks försäljning av läkemedel.

Statens Jordbruksverk bedriver kommersiell veterinär verksamhet. Inom ramen för denna verksamhet säljer man läkemedel. Kunden debiteras inköpspriset plus ett påslag avsett att generera vinst på försäljningen. Försäljningen av läkemedel omfattar ofta hela behandlingsperioden.

Undertecknade anhåller om att Åklagarmyndigheten i Stockholm utreder om Statens Jordbruksverk därmed bryter mot gällande bestämmelser vad avser försäljning av läkemedel.

Gällande bestämmelser.

Läkemedelsverkets föreskrifter om förordnande och utlämnande av läkemedel m.m. (receptföreskrifter); LVFS 97:10, 16 § har följande lydelse:

”Utlämnande av jourdos från receptutfärdare eller profylax från tandläkare/tandhygienist får endast ske i samband med behandling och får ej äga rum genom detaljhandel, det vill säga läkemedlen får ej försälas.

Vid jourbehandling av ett flertal djur vid samma behandlingstillfälle får dock ersättning för direkta läkemedelskostnader tas ut i enlighet med Statens Jordbruksverks föreskrifter.”

Statens Jordbruksverks föreskrifter om avgifter vid veterinär yrkesutövning; SJVFS 2000:65 Saknr D 75, 8 § har följande lydelse:

”Material och läkemedel samt övriga utlägg som förrättningen medför, skall debiteras till självkostnadspris.....”

Skriftväxling mellan FVE (Federation of Veterinarians of Europé) och SVF (Sveriges veterinärförbund). (Bil. 1).

Anledningen till undertecknades anmälan av Statens Jordbruksverk är att man på ett tydligt sätt bryter mot vad som hittills gällt i Sverige vad avser försäljning av läkemedel till djurägare. Tidigare har det betraktats som en självklarhet att om en veterinär, medvetet eller omedvetet, överdebiterat en djurägare vad avser kostnaden för läkemedel, så skall överdebiterat belopp betalas tillbaka till denne. Jordbruksverket beordrar nu sina anställda distriktveterinärer att göra ett påslag på 30 % vid försäljning av läkemedel. Det har också alltid ansetts som en självklarhet att respektera Apotekets ensamrätt på läkemedelsförsäljning.

Nedan refererade skriftväxling beskriver hur landets veterinärkår hittills uppfattat hur gällande bestämmelser skall tillämpas. Det framgår av SVF:s svar till FVE att man är stolt över att svenska veterinärer inte tillåts tjäna pengar på läkemedelsförsäljning och därmed stå över misstankar om att av ekonomiska skäl främja användandet av dyra läkemedel och onödigt långa behandlingar, vilket i sin tur kan påverka utveckling av resistenta bakteriestammar och därmed folkhälsan.

Det framgår också av SVF:s brev och det är även undertecknades uppfattning att det är omöjligt att kostnader för hantering och lagerhållning av läkemedel skulle tvinga till ett pålägg med 30 % eller mer. Det kan betraktas som normalt att dessa kostnader uppgår till 2-5 %. Ett svinn av läkemedel som motsvarar 30 % av inköpspriset innebär att det i distriktsveterinärorganisationen varje år skulle försvinna läkemedel för miljontals kronor. Om så vore fallet torde detta kräva separat polisiär utredning.

Det engelska jordbruksdepartementet har en arbetsgrupp som undersöker distribution och försäljning av veterinära läkemedel. Arbetsgruppen vill ha information om hur detta går till i andra EU-länder. FVE, som är en organisation vilken omfattar de flesta veterinärer i Europa, sände därför i år ut en förfrågan till samtliga medlemsländer hur distribution och försäljning av veterinära läkemedel sker i de olika länderna. Man ställde följande frågor till SVF. (Fritt översatt från engelska):

”1. Kan ni beskriva hur kontroll och distribution sker?”

”2. Kan ni uppge hur stor andel av veterinärens arvode i procent som utgöres av läkemedelsförsäljning av det totala arvodet?”

Exempel: I Frankrike kommer 50% av de praktiserande veterinärernas inkomster från medicinförsäljning.”

”3. Kan ni kommentera hur läkemedelslagstiftningen påverkar veterinärernas möjligheter att ge service till lantbrukarna och om denna orsakar problem med finansiering av veterinärernas verksamhet?”

SVF svarade följande:

”1. I Sverige distribueras läkemedel endast genom statligt ägda apotek. Detta inkluderar även veterinära läkemedel. Veterinärerna måste köpa alla läkemedel de behöver i sin verksamhet från apoteket, vilket också inkluderar att skriva recept på de läkemedel som erfordrar detta.

I diagrammet för Sverige vill vi göra några tillrättalägganden. I rutan där det står ”Apotekare” föredrar vi att säga ”statligt ägda apotek” eftersom försäljningen av läkemedel helt och hållet kontrolleras av staten och inte av enskilda apotekare.....Också icke receptbelagda läkemedel måste inhandlas via apotek och får ej försäljas av veterinärer.....”

”2. I Sverige är det inte tillåtet för veterinärer att sälja läkemedel, eller att göra förtjänst på de läkemedel de använder. De får endast debitera kunden (bonden, djurägaren) exakt vad de använda läkemedlen kostar, med ett litet påslag för att täcka svinn vid lagring och hantering. Detta påslag bör, enligt skattemyndigheterna, inte överstiga 2%. Detta betyder att procentsatsen på inkomsten uppkommen av läkemedelsförsäljning skall vara 0%.”

”3. Vi märker inte att den nuvarande läkemedelslagstiftningen förorsakar några negativa effekter på veterinärernas möjligheter att erbjuda service till djurägarna. Veterinärläkemedlen som erfordras för att följa upp en behandling påbörjad av veterinären när denne undersökt djuret kan skrivas ut och avhämtas på apoteket av djurägaren. Skulle problem uppstå med transport, helger eller andra svårigheter för djurägaren att uppsöka apoteket kan de nödvändiga läkemedlen för att fullfölja be-

handlingen tillhandahållas av veterinären, men fortfarande bara till självkostnadspris.

Dessa restriktioner orsakar inga problem med finansiering av veterinärernas verksamhet eftersom djurägaren debiteras för veterinärens arbete beroende på fallets art eller via tidstaxa. Djurägarna är medvetna om att de anlitar en högutbildad specialist och att dennes arbete inte är gratis och inte relaterat till vilka mediciner som används. Det skulle vara en beklaglig situation om djurägaren endast kunde se värdet av veterinärens arbete genom priset på de produkter dennes försäljer. Vi anser också att om man är beroende av läkemedelsförsäljning för sin inkomst skulle varje dag innebära konflikter ur etisk och moralisk synpunkt vad avser användning och distribution av läkemedel.”

Denna skrivelse överlämnades av SVF sommaren 2000 till FVE för vidare befordran till det engelska jordbruksdepartementet.

Utdrag ur ett s.k. Fredagsbrev utsänt från Statens Jordbruksverk till landets samtliga statliga distriktsveterinärstationer fredagen den 11 augusti 2000 (bil 2).

(Kursiveringar, text med fet stil och understrykningar är Statens Jordbruksverks.)

”Delårsbokslutet ligger nu klart. Intäkterna ökar men kostnaderna drar åter iväg! Med hänsyn tagen till den sena starten av pensionsavgiften (kom igång den 10/4), ökning av dieselkostnader, skadeståndsfall samt högt outtagen arbetsbefrielse och semesterlöneskulder vi ändå hoppfulla om att kunna nå ett årsresultat runt nollan. Men för att komma dit krävs det att vi tar tag i kostnaderna! Vi räknat med att få era stationsresultat i slutet av augusti.

Halvårsbokslutet.

Bokslutet för de första sex månaderna slutar officiellt på minus 9,3 miljoner.....

Förklaringarna till kostnadsökningen är bl.a. följande:

.....

5. Medicinblocket

Visar ett överskott (till administration, lager och spill). Vi har under perioden höjt påslaget till 30%, men det verkliga påslaget är under 20% och detta måste rättas till. Samtliga stationer som inte har minst 20% överskott på medicinblocket kommer att få rätta till medicinpåslaget.

Effekten av för lågt medicinpåslag blir drygt 2 miljoner kronor i minskat resultat.

Så snart ni fått halvårsresultatet för stationen ska stationschefen ta ansvar för att gå igenom:

- 1. Prissättning för mediciner.** Vi kommer centralt att gå ut till stationer där medicinnettot ligger för lågt. Stationer med medicinnetto under 20% måste komma in med åtgärder. Stoppdatum för detta blir 15/9.....”

Utdrag ur Jordbruksverkets Fredagsbrev från den 18 augusti 2000 (bil. 3):

”Utveckling för de olika blocken var följande: Medicin Netto-res. kronor +3,7 miljoner. Netto-res. % +14%.

Jordbruksverkets reklambroschyr från hösten 2000 (bil.4).

I Jordbruksverket reklambroschyr ”Kunden i fokus” som distribueras över landet under vintern finns ett avsnitt med ett exempel på ett förrättningsunderlag. Man har debiterat 180 kronor för 300 ml Ethacilin vet 300 mg/ml. Man har också lämnat ut medicin för fem dagars efterbehandling.

Inköpspriset på apotek, vid köp av storförpackning av Ethacilin, är 123,90 kronor. Påslaget blir här ca 45 %.

Då Ethacilin är en av de mest använda ”penicillinsorterna” mot juverinflammation hos kor så finns det anledning att förmoda att inköpen sker i storförpackningar och att det exempel som används i broschyren också är den prissättning som tillämpas i verkligheten.

Ett exempel på praktisk tillämpning av läkemedelsförsäljning utförd av statlig distriktsveterinär (bil. 5).

Av bifogade förrättningsunderlag framgår att distriktsveterinären debiterat enligt följande:

Arvode för åtgärd:	276:-
Arvode för inställelse:	207:-
Resekostnad:	104:-
Stationsavgift:	70:-
Terramycin vet prolongatum 200 mg/ml mängd 800 ml:	2168:-
Moms:	<u>706:25</u>
Summa:	3531:25

Distriktsveterinären har alltså sålt 8 flaskor (800 ml) av ett långtidsverkande antibiotikum (Terramycin vet. Prolongatum 200 mg/ml) till djurägaren och för detta debiterat 2.168 kr plus moms, d.v.s. totalt 2.710 kronor.

Med största sannolikhet köper distriktsveterinärstationen storförpackningar från apoteket (20 x 100 ml).

Distriktsveterinärer betalar ingen moms till apoteket för receptbelagda läkemedel och erhåller dessutom en rabatt på 3%.

Storförpackningen kostar 3.402 kr. Med de tre procentens rabatt inräknat blir det totala inköpspriset för 8 x 100 ml av den aktuella medicinen 1.320 kr vilket medför ett påslag före moms av mer än 64 %. (Har veterinärstationen av någon anledning köpt in singelförpackningar av medicinen ifråga blir påslaget utan moms ca 39 %.) Räknas momsen in blir påslagen 105 % respektive 87 %.

Budgetavisningar för distriktsveterinärorganisationen 2001 (bil. 6).

I budgetavisningar för distriktsveterinärorganisationen 2001 återfinns på sidan 3 under rubriken "Nyckeltal" följande:

"Medicin & mtrl netto

..... Detta tal visar i procent vilket överskott man har på medicin och materialförsäljningen."

På sidan 5 under rubriken "Budgetmålen" återfinns följande tabell:

" Mål	Lägsta gräns
.....
Nyckeltal medicin/material-netto	>25 %

På sidan 6 under rubriken "Tidplan" står bl.a. följande: ".....Därefter kommer den "vinst" som blir över att fördelas ut på stationerna i form av en kompetensutvecklingspott.....Det är våra egna ekonomiska resultat som ger oss utvecklingsmöjligheter i form av kompetensutveckling och andra framtida satsningar....."

Enligt vad undertecknade känner till belönas de distriktsveterinärer/veterinärstationer som redovisar stor vinst bl.a. med kongressresor till avlägsna platser som t.ex. Australien och Sydamerika.

Anhållan om utredning m.m.

I förordning (1998:415) med instruktion för Statens Jordbruksverk under rubriken "Verksamhetens mål" 1§ står: "Statens Jordbruksverk skall inom jordbrukets och rennäringens områden arbeta aktivt för att en konkurrenskraftig, miljö- och djurskyddsanpassad livsmedelsproduktion till nytta för konsumenterna." Statens Jordbruksverk är tillsynsmyndighet för landets djurägare och veterinärer. Jordbruksverket driver samtidigt den statliga distriktsveterinärorganisationen, DVO. DVO är världens största kommersiella veterinära företag. Verksamheten inriktas till hälften på animalieproducerande djur och till hälften på sällskapsdjur och sporthästar. DVO erhåller varje år ett statligt bidrag på ca 90 miljoner kronor.

Det datasystem med vilket statliga distriktsveterinärorganisationen debiterar sina kunder har ett inbyggt påslag om ca 30% på läkemedel i multipelförpackningar och uppemot 60% på läkemedel om debitering sker på singelförpackningspriset. Det är den enskilde distriktsveterinären som vid varje förrättning väljer mellan att debitera singel- eller multipelförpackningspris.

Den vanligaste sjukdomsbehandlingen på animalieproducerande djur är behandling av juverinflammation på mjölkkor. Behandlingen går normalt till på så sätt att veterinären injicerar den första dosen och att djurägaren därefter injicerar antibiotika i ytterligare minst fyra dagar. Vi anser att Statens Jordbruksverk satt i system att försälja dessa antibiotikum och andra läkemedel, med minst 30 % påslag, för efterbehandling vad avser t.ex. juverinflammationer hos mjölkkor.

Ju dyrare antibiotika - ju längre behandlingstider - ju större doser - desto mer pengar tjänar Statens Jordbruksverk.

Detta system, att kontrollmyndigheten bedriver kommersiell verksamhet som inkluderar vinstgivande försäljning av antibiotika, gör att Sveriges ambitioner för att försöka framstå som ett land med ambitioner att minska användningen av antibiotika inte blir trovärdigt.

Detta system kan utgöra en allvarlig fara bl.a. för den svenska folkhälsan och bör därför snarast ses över.

Jordbruksverket har, enligt bilagd broschyr (bil. 4), ungefär tusen kundkontakter varje dag. Läkemedelsförsäljning sker vid merparten av dessa kundkontakter.

Det är av flera olika skäl osannolikt att en enskild djurägare skulle ta upp frågan om överdebitering och driva den mot en enskild distriktsveterinär eller mot Jordbruksverket.

Vi anholder därför om att Åklagarmyndigheten i Stockholm utreder om det är i överensstämmelse med gällande bestämmelser att göra de påslag på läkemedel som Statens Jordbruksverk gör.

Vi anholder också om att Åklagarmyndigheten i Stockholm utreder om det är tillåtet att försälja läkemedel för flera dagars efterbehandling av t.ex. juverinflammationer hos kor som vi hävdar att Statens Jordbruksverk satt i system att göra.

Vi anholder vidare om att Åklagarmyndigheten i Stockholm utreder om återbetalningsskyldighet till djurägare föreligger för Statens Jordbruksverk om överdebitering av kostnader för läkemedel skett.

Mikael Fälth
Leg. veterinär
Ljungsjövägen 3
341 34 LJUNGBY
Tel: 0372-83900

Per Arvidsson
Leg. veterinär
Lerbo, Navesta 1
640 23 VALLA
Tel: 0150-664170